

Raport PSTK

STAWKI WYNAGRODZENIA TŁUMACZY KONFERENCYJNYCH NA RYNKU POLSKIM (EDYCJA 2022)

Wstęp

Drogi Czytelniku, Droga Czytelniczko,

raport, który trzymasz w rękach, jest efektem badania ankietowego „Stawki wynagrodzenia tłumaczy konferencyjnych na rynku polskim – edycja 2022” przeprowadzonego przez Polskie Stowarzyszenie Tłumaczy Konferencyjnych w grudniu 2022 i styczniu 2023 roku. Naszym celem było zebranie danych dotyczących przeciętnych stawek honorarium za dzień pracy tłumacza konferencyjnego na rynku polskim w najbardziej popularnych parach językowych. Na nasz apel odpowiedziało 124 pracujących na polskim rynku tłumaczy. Pragniemy serdecznie podziękować im za włączenie się w nasz projekt. Chcemy, by wzorem stowarzyszeń tłumaczy w innych krajach Europy, coroczna ankieta stała się naszą tradycją, a jej wyniki pozwoliły nam na monitorowanie tendencji rynkowych, stając się przyczynkiem do dyskusji branżowych oraz źródłem przydatnych informacji.

Rynek tłumaczeń konferencyjnych w 2022 r.

Rok 2022 w branży tłumaczeń konferencyjnych określany jest przez tłumaczy jako okres szczególnie burzliwy, pełen dynamicznych zmian i cechujący się wyjątkowym rozchwianiem ofertowym. Jednocześnie odnotowaliśmy wyraźną tendencję wzrostową w odniesieniu do poziomu honorariów i wyższą gotowość, a nawet determinację, do podnoszenia stawek. Przyczyn tej sytuacji można upatrywać w zbiegu aż trzech różnych czynników o niebagatelnym wpływie na nasz sektor: skutków przemian rynkowych po pandemii, wojny w Ukrainie oraz szerszego kontekstu gospodarczego. Każdy z tych czynników omówiliśmy pokrótce poniżej.

Postpandemiczne odbicie i... europeizacja rynku

Koniec obostrzeń pandemicznych przyniósł z sobą **powrót do organizacji wydarzeń na żywo**, które cieszyły się w ubiegłym roku ogromną popularnością. Trend ten przełożył się na **zwiększony popyt na stacjonarne usługi tłumaczeniowe** na rynku lokalnym, zwłaszcza w szczytowych okresach sezonu konferencyjnego. Obserwując pierwsze miesiące bieżącego roku, możemy już zauważyć, że utrzymuje się on w dalszym ciągu, sprzyjając wzmocnieniu pozycji negocjacyjnej tłumaczy.

Z drugiej strony przez ostatnie trzy lata **polscy tłumacze zadomowili się doskonale na europejskim (oraz światowym) rynku RSI¹**, do którego przeniosła się znaczna część tłumaczeń korporacyjnych oraz instytucjonalnych. Dopływ zleceń od klientów zagranicznych oraz **praca na jednakowych warunkach z zagranicznymi kolegami** wpłynęły pozytywnie zarówno na przychody, jak i oczekiwania stawkowe tłumaczy na rynku polskim.

Kontekst geopolityczny

Rok 2022 upłynął w Polsce pod znakiem **napaści Rosji na Ukrainę**. Agresja na naszego sąsiada nie pozostała bez wpływu na naszą branżę. Nie możemy przy tej okazji zapomnieć o szeregu **działań o charakterze humanitarnym**, w które angażowali i angażują się nasi Koledzy i Koleżanki (choćby za pośrednictwem wspieranego przez PSTK portalu tlumaczedlaukrainy.pl). Przede wszystkim jednak sytuacja za naszą wschodnią granicą spowodowała **skokowy wzrost popytu** w stosunkowo niszowych do tej pory parach językowych – **polsko-ukraińskiej oraz angielsko-ukraińskiej**. Dodatkowo **napływ zachodnich zleceńodawców, gotowych płacić na rynku polskim europejskie stawki**, przyczynił się do wzmocnienia pozycji negocjacyjnej pracujących w tych parach tłumaczy.

¹ Remote Simultaneous Interpretation, czyli zdalne tłumaczenia simultaniczne

Sytuacja prawno-gospodarcza w Polsce

Ostatnia grupa czynników wpływających na stawki ma już charakter wewnętrzny. Pierwszym z nich jest **inflacja**, która zaczęła gwałtownie rosnać w Polsce już w drugiej połowie 2021 roku, osiągając **nienotowany od dekad poziom** w roku ubiegłym. Co istotne, wzrostowi inflacji towarzyszył wzrost wynagrodzeń (w tym wysokości minimalnego wynagrodzenia oraz prognozowanego i rzeczywistego przeciętnego wynagrodzenia), co naturalnie przełożyło się na oczekiwania finansowe naszych Koleżanek i Kolegów.

Drugi ważny czynnik to **istotny wzrost obciążeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej**, wynikający z wprowadzenia od stycznia 2022 r. tzw. **Nowego Ładu**. Wprowadzenie naliczania składki zdrowotnej od dochodu przy jednoczesnej likwidacji możliwości jej odliczenia od podatku, niekorzystna (najwyższa z przewidzianych) dla tłumaczy stawka ryczałtu, zwiększone koszty obsługi księgowej, niepewność prawna – wszystkie te czynniki przełożyły się na znaczny wzrost kosztów prowadzenia działalności gospodarczej w naszej branży. Skutek – **konieczność podniesienia stawek, by skompensować choć częściowo znaczny wzrost kosztów**.

Nasza ankieta – honorarium tłumaczy konferencyjnych w Polsce w 2022

Kogo i o co pytaliśmy?

Nasza ankieta była skierowana do tłumaczy konferencyjnych aktywnych na rynku polskim. Przeprowadziliśmy ją w okresie **od grudnia 2022 r. do końca stycznia 2023 r.** Z jej zakresu wyraźnie wyłączyliśmy zlecenia dla klientów zagranicznych, stawki za tłumaczenia środowiskowe oraz za czynności tłumaczy przysięgłych. Badanie składało się z trzech pytań podstawowych oraz trzech nieobowiązkowych. Dodatkowo respondenci mogli podzielić się uwagami lub przesłać komentarz. Przed udzieleniem odpowiedzi na pytania uczestnicy określali swoją parę językową. Ankieta umożliwiała dodanie maksymalnie trzech różnych par (zgodnie z praktyką rynku polskiego, gdzie większość zleceń dotyczy kombinacji A-B, bez wskazania konkretnej kombinacji – kierunku tłumaczenia).

Trzy pytania podstawowe brzmiały:

1. Moja **standardowa** stawka za dzień pracy w roku 2022 wynosiła:
2. **Najwyższa** stawka za dzień pracy, którą udało mi się uzyskać w 2022 r. na rynku polskim wyniosła:
3. **Najniższa** stawka za dzień pracy, którą zaproponował mi profesjonalny zamawiający (agencja, doświadczony organizator eventów) w 2022 r. na rynku polskim wyniosła:

Co istotne, nie sugerowaliśmy naszym respondentom żadnego zakresu odpowiedzi, umożliwiając im wpisanie kwot całkowicie samodzielnie.

W drugiej, nieobowiązkowej części, zadaliśmy naszym respondentom następujące pytania:

4. Jeżeli moje tłumaczenie było utrwalane, udało mi się wynegocjować dodatek (odpowiedzi: za każdym razem/ czasami/ zwykle nie miałam/em wcześniej żadnej informacji o nagrywaniu i stawiano mnie przed faktem dokonanym/ nie pobieram tego dodatku)
5. Czy podniosłaś/eś swoją podstawową stawkę w 2022 roku? (tak/nie)
6. Czy zamierzasz podnieść swoją podstawową stawkę w 2023 roku? (tak/nie)

Jak dotarliśmy do tłumaczy?

Nasza ankieta została przeprowadzona internetowo, z wykorzystaniem formularzy Google Forms. Promowaliśmy ją podczas wydarzeń online organizowanych przez PSTK (webinar stawkowy, webinar na temat warunków pracy tłumaczy konferencyjnych w innych państwach europejskich, kawa PSTK), na profilach PSTK w mediach społecznościowych, w tym w zamkniętych grupach tłumaczy, w newsletterach PSTK oraz kontaktując się bezpośrednio z członkami PSTK i innymi tłumaczami konferencyjnymi aktywnymi na polskim rynku. Wyniki badania sugerują, że **cel dotarcia do tej konkretnej grupy został osiągnięty**. Z uwagi na anonimowy charakter ankiety nie możemy jednak wykluczyć, że wypełniły ją pojedyncze osoby wykonujące zawód pokrewny (np. tłumacze środowiskowi/przysięgli) lub realizujący jedynie zlecenia sporadycznie.

Ograniczenie metodologiczne

Nasze badanie było anonimowe i zostało przeprowadzone metodą ankietową za pośrednictwem internetu, posiada więc ograniczenia typowe dla badań tego typu. Zakładamy, że uczestnicy ankiety podali prawdziwe dane oraz że na pytania odpowiedziały zasadniczo osoby, do których były one adresowane.

By zachęcić jak największą grupę Koleżanek i Kolegów do udziału w badaniu, przygotowaliśmy nasze pytania w sposób zwięzły i ograniczyliśmy ich liczbę do minimum. Nie posiadamy więc danych o zróżnicowaniu stawek według ośrodków oraz o innych czynnikach, które mogą mieć na nie wpływ, takich jak staż pracy czy portfel klientów (klienci bezpośredni, instytucje i agencje tłumaczeń). Doświadczenia zdobyte w pracy przy tegorocznym badaniu pomogą nam w dokładniejszym opracowaniu pytań w kolejnym roku.

Jakie wyniki uzyskaliśmy?

Łącznie w badaniu wzięły udział **124 osoby**. **100 osób** udzieliło odpowiedzi w odniesieniu do **jednej pary językowej**, **21** osób podało dane dla **dwóch** par językowych, a **3** osoby dla **trzech**. **Aż 119 osób udzieliło odpowiedzi na wszystkie pytania ankiety**, podczas gdy 5 poprzestało na pytaniach podstawowych. Dodatkowo **31 osób** skorzystało z możliwości przesłania nam **swoich uwag lub komentarza**. Nasz zawód ma charakter niszowy i wykonuje go nie więcej niż kilkaset osób w skali kraju. W związku z tym nasz projekt należy uznać za prawdziwy **sukces frekwencyjny**, a **uzyskane dane za wiarygodne**, choć oczywiście przyjęta formuła badania wiąże się z kilkoma omówionymi powyżej ograniczeniami.

Najwięcej odpowiedzi, aż 73, uzyskaliśmy od tłumaczy języka angielskiego. Na naszą ankietę odpowiedziało również 15 tłumaczy języka niemieckiego, 14 tłumaczy języka włoskiego, 9 tłumaczy języka francuskiego, 8 tłumaczy hiszpańskiego, 10 tłumaczy pracujących z językiem ukraińskim lub rosyjskim oraz 18 tłumaczy pracujących w innych parach językowych.

By zapewnić jak największą przydatność danych, zdecydowaliśmy się, by — tam, gdzie to możliwe — podstawowym wynikiem w poszczególnych parach była **dominanta**, czyli **najczęściej podawana przez tłumaczy stawka**. Dodatkowo podajemy **zakres odpowiedzi**, po odrzuceniu wartości skrajnych.

Choć badanie dotyczyło polskiego rynku tłumaczeń konferencyjnych, w pojedynczych wypadkach otrzymaliśmy odpowiedzi podane w euro. By uwzględnić takie pojedyncze rekordy, kwoty w walutach obcych zostały przeliczone na PLN według kursu średniego NBP na 31.12.2022.

W dalszej części raportu prezentujemy szczegółowe dane dotyczące objętych naszym badaniem grup językowych.

Język angielski

Dane dla języka angielskiego podało 73 tłumacze, przy czym 67 osób podało kombinację PL-EN jako swoją pierwszą, 5 jako drugą, a jedna jako trzecią z kolei parę językową.

W odniesieniu do poziomu stawki podstawowej, w parze polski-angielski wyłoniła się zdecydowana dominanta. Aż 30 osób podało **1 200 złotych** jako swoją standardową stawkę w 2022 roku. Co ważne — **jest to dolna granica przedziału 1 200 - 1 500 PLN, w którym mieści się 75% wszystkich odpowiedzi** (55 na 73). **Nikt** nie wskazał również kwot 1 100 lub 1 000 jako swoich standardowych stawek podstawowych. Dowodzi to, że **stawka 1 200 złotych za dzień pracy pełniła w roku 2022 de facto funkcję stawki minimalnej**. Drugą najczęściej podawaną stawką podstawową w tej parze była kwota **1 400 PLN** (13 odpowiedzi), a kolejne to **1 300 PLN** i **1 500 PLN** (po 5 osób każda), co dodatkowo **potwierdza silną tendencję wzrostową w zakresie honorariów tłumaczy w tej grupie**.

Odpowiadając na pytanie o najwyższą stawkę, tłumacze angielskiego najczęściej podawali 1 800 PLN (10 osób). Drugą najczęściej podawana kwota to 2 000 (8), a trzecia — 1 600 (6). **35% tłumaczy udało się uzyskać stawkę co najmniej 2 000 PLN**. Tylko 4 na 73 osoby nie uzyskały w ubiegłym roku za żadne zlecenie stawki wyższej od swojej stawki podstawowej.

Język niemiecki oraz języki romańskie

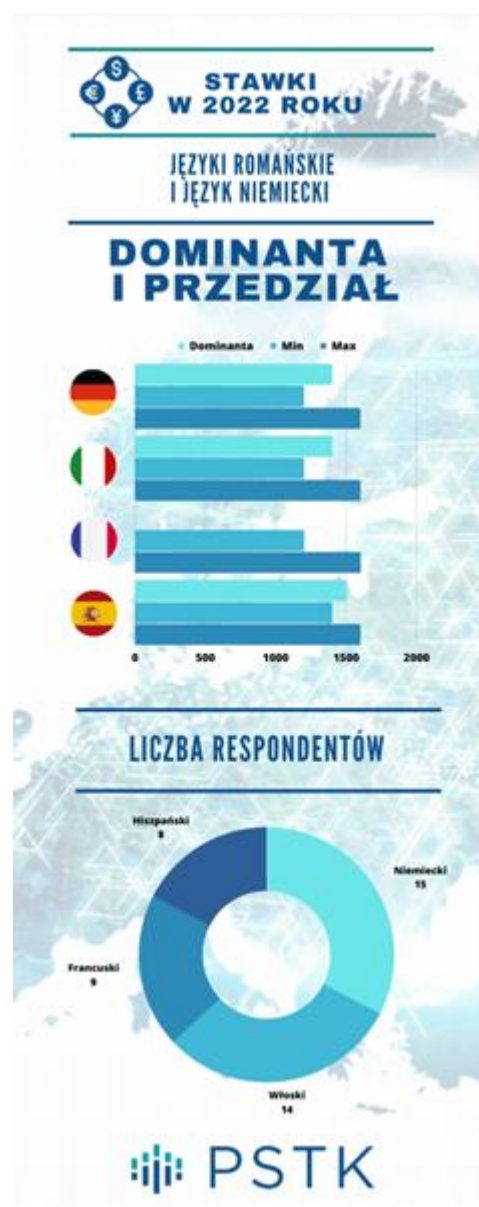
Sytuacja w tej grupie języków jest podobna, więc zdecydowaliśmy się omówić je wspólnie. Po odrzuceniu wartości skrajnych **przedział stawek podstawowych dla tych języków to 1 200 - 1 600, a dominanta to 1 400 PLN**. Wyjątek stanowi hiszpański, gdzie dominanta to 1 500, natomiast dla francuskiego zebrane dane nie pozwalają na ustalenie dominanty.

Język niemiecki. W tej parze językowej zebraliśmy 15 odpowiedzi. Najczęściej udzielana odpowiedź na pytanie o stawkę standardową to 1 400 PLN, a zakres kwot po odrzuceniu wartości skrajnych to 1 200 - 1 600 złotych (86% odpowiedzi). Jako najwyższą stawkę po cztery osoby podały kwoty 1 600 PLN oraz 2 000 PLN. Wszystkim udało się uzyskać w ubiegłym roku stawkę wyższą od stosowanej przez siebie stawki podstawowej za przynajmniej jedno zlecenie.

Język włoski. W naszej ankiecie udział wzięło 14 tłumaczy języka włoskiego. Jeden rekord zdecydowaliśmy się odrzucić, ponieważ respondent podał niepraktykowane na rynku konferencyjnym stawki godzinowe. Przedział stawek podstawowych dla tej pary mieścił się w zakresie 1 200 - 1 600 PLN, z dominantą na poziomie 1 400. Tylko jednej osobie nie udało się wynegocjować stawki wyższej od swojej stawki podstawowej, a 31% uczestników ankiety udało się wynegocjować stawkę powyżej 2 100 PLN.

Język francuski. Informacjami o swoich stawkach podzieliło się z nami 9 tłumaczy francuskiego. W wypadku pytania o stawkę podstawową wyłoniliśmy przedział 1 200 - 1 600 (78% wszystkich odpowiedzi). Z uwagi na dystrybucję danych nie udało nam się określić wyraźnej dominanty. Co istotne, wszystkie osoby z wyjątkiem jednej wynegocjowały wyższą stawkę za co najmniej jedno zlecenie. W grupie tej podano również wysokie stawki maksymalne: 33% to wartości powyżej 3 000 PLN.

Język hiszpański. W naszej ankiecie udział wzięło 8 tłumaczy hiszpańskiego. Ciekawostką w tej parze jest mniejszy zakres kwot podawanych jako stawka podstawowa: 1 400 - 1 600 PLN. Wszystkim ankietowanym udało się wynegocjować choć raz stawkę wyższą od podanej jako

bazowa. Wśród najwyższych podanych stawek panuje duża rozbieżność (1 600 - 2 800 PLN za dzień pracy).

Język ukraiński, język rosyjski

Ubiegły rok był szczególnie intensywny dla tłumaczy języka ukraińskiego. Od tłumaczy pracujących w parze z ukraińskim lub rosyjskim zebraliśmy łącznie 10 odpowiedzi. Choć przedział dla stawek standardowych jest podobny jak w wypadku języków europejskich — 1 200 - 1 600 PLN — zanotowaliśmy tu najwyższą rozbieżność w górnych przedziałach stawkowych, z kwotami honorariów nawet do 4 800 PLN za dzień pracy. Zważywszy na specyfikę tej pary nie możemy jednak wykluczyć, że dotyczą one zleceń realizowanych w Polsce, ale finansowanych przez zachodnich zleceniodawców.

Pozostałe języki

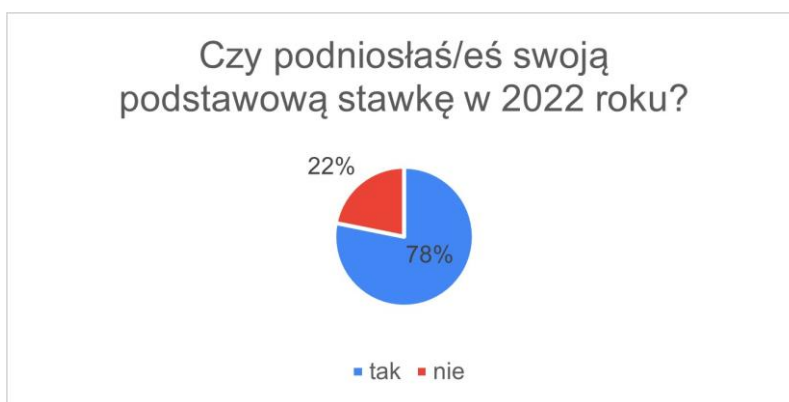
W grupie pozostałych języków otrzymaliśmy odpowiedzi od tłumaczy pracujących w różnych parach. Rozpiętość stawek nie pozwalała nam oczywiście na wyciągnięcie żadnych jednoznacznych wniosków. Warto podkreślić wysokie stawki za rzadkie języki orientalne (od 4 000 PLN przy stawce podstawowej do 7 500 PLN za dzień pracy) oraz wysokie stawki szczególnie poszukiwanych na rynku w tym roku tłumaczy pracujących w parze ukraiński-angielski.

Odpowiedzi na pytania dodatkowe

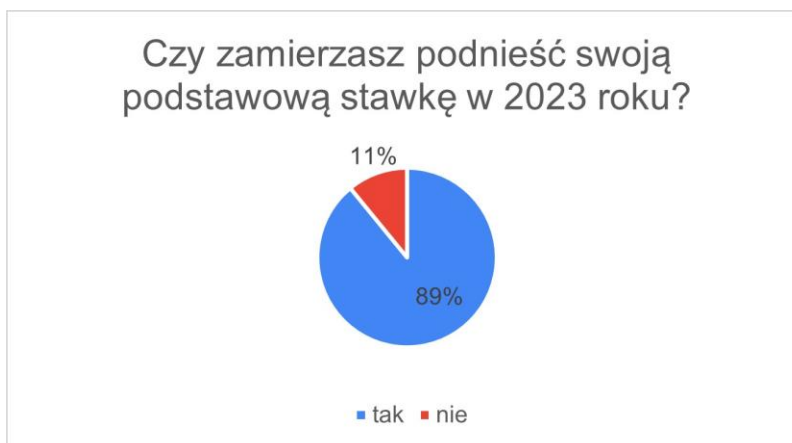
Poza pytaniami o konkretne kwoty pytaliśmy naszych ankietowanych o podjęte w 2022 roku oraz planowane decyzje dotyczące podnoszenia stawek. Pytania te były nieobowiązkowe, ale aż 119 osób zgodziło się udzielić na nie odpowiedzi. Możemy wysnuć z nich jeden zdecydowany wniosek:

Stawki rosną

Aż 93 osoby odpowiedziały, że podniosły swoją stawkę podstawową w 2022 r. (26 osób odpowiedziało na to pytanie “nie”).

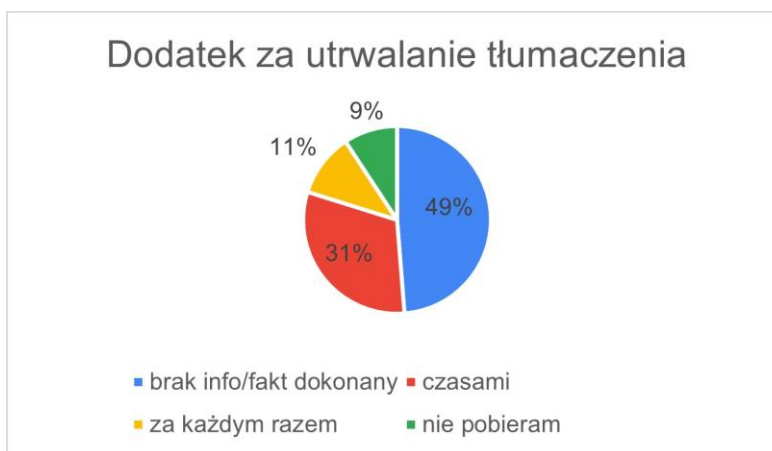

Co więcej, aż 106 na 119 osób zadeklarowało zamiar podniesienia swojej podstawowej stawki w 2023 r.:

Honorarium z tytułu utrwalania tłumaczenia

Mniej optymistyczne wyniki dotyczą honorarium należnego tłumaczom za utrwalanie tłumaczenia. Połowa z nas nie była informowana o tym, że klient zamierza utrwać nasze tłumaczenie i była stawiana przed faktem dokonanym. 31% udało się doliczyć należny dodatek w niektórych przypadkach, a aż 9% nie pobiera go w ogóle. Dane te szczególnie nas zasmuciły i poczuliśmy się jako PSTK zmotywowani do pracy na rzecz ich zmiany!

Wnioski

Jak wiele innych branż, rynek tłumaczeń konferencyjnych przechodzi obecnie przez okres burzliwych przemian.

Upowszechnienie tłumaczeń zdalnych w czasie pandemii przyspieszyło europeizację branży, w tym oczekiwań płacowych. Trend ten dodatkowo wspiera postpandemiczne odbicie w sektorze wydarzeń na żywo i związany z tym ogromny popyt na nasze usługi.

Wzrost popytu w szczególny sposób mogliśmy zaobserwować w parach wrażliwych na obecną sytuację geopolityczną związaną z agresją Rosji na Ukrainę. Wiąże się to z liczną obecnością na rynku zachodnich podmiotów, gotowych płacić za profesjonalne usługi zachodnioeuropejskie stawki rynkowe.

Nic więc dziwnego, że w ubiegłym roku obserwowaliśmy spore rozchwianie rynkowe, w szczególności tam, gdzie mowa o stawkach najwyższych. Nie zapominajmy bowiem o ogólnym niespokojnym kontekście gospodarczym, w jakim przyszło nam funkcjonować, w tym niepewności prawnej związanej z Nowym Ładem, istotnym wzroście składki zdrowotnej i wysokim poziomie inflacji.

Nasza ankieta pomogła nam również zidentyfikować istotny w naszej branży problem — brak informowania tłumaczy o utrwalaniu ich przekładu i związany z tym brak należnego z tego tytułu honorarium. Dziś, kiedy tak wiele wydarzeń odbywa się hybrydowo, tłumaczenie jest rejestrowane wręcz domyślnie, a dodatek z tego tytułu powinien stać się standardem. Stąd też ostatnie Walne Zgromadzenie PSTK podjęło uchwałę zmieniającą obowiązujące członków zasady wykonywania zawodu — wskazaliśmy, że wynagrodzenie za utrwalanie naszej pracy powinno być doliczane do naszego honorarium.

Dziękujemy wszystkim uczestnikom ankiety, którzy odpowiedzieli na to i pozostałe pytania. Wasz wkład pozwoli nam lepiej pracować na rzecz standardów w branży, a nasza praca nad raportem będzie z kolei – mamy nadzieję – dla Was źródłem przydatnych biznesowych informacji.

O PSTK

PSTK to organizacja zawodowa non-profit. Wyznaczamy standardy na rynku tłumaczeń konferencyjnych i upowszechniamy wiedzę na ich temat. Współtworzymy sukces polskiej branży eventów, wydarzeń i konferencji (MICE). Wspieramy ją doświadczeniem zdobytym na setkach spotkań i eksperckimi umiejętnościami. Dzielimy się wiedzą na temat skutecznej organizacji tłumaczenia konferencyjnego. Tworzymy społeczność tłumaczy ustnych. Współpracujemy w kabinie, wspieramy się w rozwoju i stale zwiększamy kompetencje. Razem wpływamy na kształt branży tłumaczeń konferencyjnych w Polsce.

■ ■ ■

Raport przygotowała:

Weronika Sobita

Zespół redakcyjny:

Aleksander Jakimowicz, Marta Kostyk, Piotr Krasnowolski,

Dominika Kur-Santos, Danuta Przepiórkowska

Wykresy:

Danuta Przepiórkowska

Opracowanie graficzne:

Justyna Ostropolska

■ ■ ■